

İnsanın kainatın meyvesi olmasını nasıl anlayabiliriz? Kalbin en cami ayine olması ve esmayı görmesinin izahı nasıldır? Konu hakkında ayet ve hadis var mıdır?

Bu konu ayetlerde şöyle geçiyor:

"Biz insanı en mükemmel surette yarattık." (Tin, 95/4)

"O değil mi seni yaratan, bütün vücud sistemini düzenleyen ve sana dengeli bir hilkat veren." (İnfitar, 82/7)

"Kesin inanmak isteyenler için yeryüzünde birçok deliller vardır. Bizzat kendi varlıklarınızda da böyle deliller vardır. Hâla görmeyecek misiniz?" (Zariyat, 51/20-22)

"Andolsun sizi yarattık, sonra size şekil verdik, sonra da meleklerle, 'Âdem'e secde edin!' diye emrettik. İblis'in dışındakiler secde ettiler. O secde edenlerden olmadı." (A'râf 7/11)

"Şanı yüce olan Allah suretlerinize ve mallarınıza bakmaz, ancak kalplerinize ve amellerinize bakar." (C.Sağir-1832)

Konuyla ilgili bazı hadisleri aşağıya alıyoruz:

"Şüphesiz ki beden de bir parça vardır; o düzgün olursa bedenin tamamı düzgün olur, bozuk olursa bedenin tamamı bozuk olur. Dikkat ediniz ki o kalptir."(Buhari, İman 39; Müslim, Müsakat 107)

"Kalp hükümdardır, hükümdar düzgün olunca tebası da düzgün olur, bozuk olunca tebası da bozuk olur." (C.Sağir, 5752)

"Ben yerlere ve göklere sığmadım, ancak mü'min kulumun kalbine sığdım." (Keşfu'l-Hafa)

Bütün bu ayet ve hadislerin ışığında meseleye bakarsak, insanın kainata halife ve kalbinin de ne kadar geniş ve ihatalı olduğunu anlarız. Evet, insan kâinatın misali musağğarıdır. İnsanı büyütseniz kâinat, kâinatı küçültseniz insan olur. Mesela yeryüzündeki ağaçlar insandaki kıllara; toprak tabakası, kılların altında bulunan deriye; taşlar kayalıklar derinin altında bulunan kemiklere; yeryüzünde mevcut olan çeşit çeşit sular, insanda bulunan muhtelif sulara; (kan, göz yaşı, ağız suyu gibi), yine yeryüzündeki mağaralar insandaki kulak ve burun deliklerine işaret ediyor olabilir.

İnsanın mahiyetindeki bütün latife ve duyguların hepsi Allah'ın bir isminin tecelli ve nakışlarıdır. Bu latife ve duyguların dışında insanın maddi ve manevi kalıplarındaki her bir cihaz ve organlarda Allah'ın isim ve sıfatlarının birer tecelli ve nakışlarıdır.

İnsandaki bu duygu ve cihazların her birisinin kendine mahsus tevhit ve şirki olduğu gibi, her birisinin de Allah'ı tanıma ve zikretme şekilleri de başka başkadır.

Mesela insan **göz** penceresi ile görüntü alemini seyrederek. **Kulak** penceresi ile alem-i mesmuat denilen sesler alamini işitir ve o alemden istifade eder. **Burun** ile alem-i şemime yani kokular alemine açılır vesaire.

Aynı şekilde bu alemlere açılan duygular tevhit namına işler ise, yani Allah hesabına o nimetlerden faydalanırsa o zaman o duygular bir nevi o vazifeyi ifa etmekle ibadet etmiş oluyorlar. Yine insandaki bu duygular küfür ve şirkin hakim olduğu bir nazar hesabına çalışıyor ise, bu seferde küfür ve şirk hesabına çalışmış oluyorlar.

Kalp, sevgi ve muhabbet alemine açılan geniş ve cami bir penceredir. Allah'ın cemal ve kemalini kabul edip onunla coşan duygu kalptir. Şayet Allah ile coşmayı yabani şeyler ve masiva ile coşar ise bu kalbin gaflet ve şirki olur. *Özetle kalbin zikri Allah sevgisi olduğu gibi şirki de masiva sevgisidir.*

Akıl, kainatın arka planında işleyen ince ve latif manaları görüp onları açığa çıkaran bir vasıta. Yani mana aleminin bir anahtarı bir rehberi konumundadır. Şayet akıl tevhid namına işlerse, kainatın yüksek ve ali bir mütefekkeri olur. Yok şirk hesabına işler ise bu sefer de küfür ve karanlığın bir vasıtası haline dönüşür. Tefekkür aklın zikri iken felsefe yapmakta aklın şirki ve dalaletidir.

Ruh, alem-i ervaha açılan nurani ve latif bir duygudur. İnsan ruh penceresi ile ruhani alemler ile irtibat kurar. Şayet ruh iman hesabına işlerse, o zaman bütün duygu ve hislerin efendisi ve aynı zamanda onların elektriği hükmüne geçer. Yok şirk ve küfür hesabına işler ise, bu kez de imansızlık ve şirk hesabına duygulara elektrik olur.

Vicdan, manevi alemlerin esas ve haritası konumundadır. Hakikatlerin uçlarının temerküz ettiği cami bir aynadır. Hem ahlaki değerlerin hem de doğruluğun ana üssü gibidir. *İnsan yanılabilir bile vicdan yanılmaz.* Şayet bu duygu küfür ve gaflet ile kokuşursa, bu kez aynı vicdan karanlık ve küfür hesabına şahitlik eder, onun namına

---

işler.

İşte insandaki her bir his ve duygunun iman ve küfür hesabına çalışması, onlar adına hareket etmesi gayet mümkündür. Çalıştığı şeyin hesabına göre hüküm alıyorlar. Bu hasse ve duygular iman hesabına çalıştıkları zaman tevhitte ve ibadette olurlar, küfür hesabına çalıştıkları zaman şirkte ve dalalette olurlar.